

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 15. februārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 4/2021),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 14. punkta “c” apakšpunktu, ciktāl tas attiecas uz zemes iznomāšanu piespiedu nomas gadījumā, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta otrajam teikumam un 105. panta trešajam teikumam.

2. Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 14. punkta „c” apakšpunkts paredz, ka šā likuma izpratnē par pakalpojumu sniegšanu ir uzskatāma arī lietu noma.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir reģistrēta Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā un viņas īpašumā līdz 2018. gada 2. februārim ir bijis zemes gabals, uz kura atrodas citām personām piederoša ēka. Tā kā Pieteikuma iesniedzēja nevarēja vienoties ar ēkas īpašniekiem par zemes piespiedu nomas maksu, tā vērsās tiesā ar prasījumu par zemes nomas maksas un par to aprēķināmās pievienotās vērtības nodokļa summas piedziņu no ēkas īpašniekiem. Tiesa apmierināja prasību par zemes piespiedu nomas maksas piedziņu, bet noraidīja prasību par pievienotās vērtības nodokļa summas piedziņu.

Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta otrajā teikumā un 105. panta trešajā teikumā noteiktās pamattiesības. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, ar apstrīdēto normu tiek ierobežotas viņas pamattiesības uz īpašumu, jo šīs normas dēļ samazinās zemes īpašnieka ienākumi no sava īpašuma iznomāšanas. Proti, apstrīdētā norma uzliekot zemes īpašniekam nomaksāt valsts budžetā pievienotās vērtības nodokli 21 procenta apmērā no saņemtās nomas maksas. Turklāt Pieteikuma iesniedzēja kā pievienotās vērtības nodokļa maksātāja arī atrodas nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar tiem zemes īpašniekiem, kuri nav šā nodokļa maksātāji un kuriem nav pienākuma maksāt pievienotās vērtības nodokli no nomas maksas, kas saņemta, pastāvot zemes piespiedu nomas tiesiskajām attiecībām.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību aizsardzībai ir vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā, prasot par zemes piespiedu nomu aprēķināmā pievienotās vērtības nodokļa summu piedzīt no ēkas, kas atrodas uz Pieteikuma iesniedzējai līdz 2018. gada 1. februārim piederošā zemes gabala, īpašniekiem. Senāts ar (datums) rīcības sēdes lēmumu atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības. Šajā sūdzībā tika lūgts atcelt Zemgales apgabaltiesas (datums) spriedumu, ar kuru noraidīta Pieteikuma iesniedzējas prasība par pievienotās vērtības nodokļa summas piedziņu. Minētais Senāta lēmums nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums noteic: konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš skaitāms no Senāta rīcības sēdes lēmuma spēkā stāšanās dienas, proti, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 13. janvārī. Tādējādi ir ievērots likumā noteiktais termiņš pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda tā juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta otrajam teikumam un 105. panta trešajam teikumam.

7.1. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējs Satversmes 91. pantā ietvēris divus savstarpēji cieši saistītus principus: vienlīdzības principu – pirmajā teikumā, bet diskriminācijas aizlieguma principu – otrajā teikumā (sk. *Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*). Satversmes 91. panta otrajā teikumā ietvertais diskriminācijas aizliegums ir vienlīdzības principā ietverts palīgelements, kas noteiktās situācijās šo principu precizē un palīdz to piemērot (sk. *Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 15. punktu*). Diskriminācijas gadījumā atšķirīga attieksme ir balstīta uz noteiktiem aizliegtiem kritērijiem. Šādi kritēriji ir, piemēram, dzimums, rase, nacionālā piederība, reliģiskā pārliecība, piederība pie noteiktas sociālās grupas (sk. *Satversmes tiesas 2008. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-25-01 7.1. punktu*).

Pamatojot apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. panta otrajam teikumam, pieteikumā jāpamato, ka atšķirīgā attieksme ir balstīta uz kādu aizliegto kritēriju. Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, ka salīdzināmos apstākļos atrodas, pirmkārt, tie zemes īpašnieki, kuri ir pievienotās vērtības nodokļa maksātāji, un, otrkārt, tie, kuri nav šā nodokļa maksātāji. Tomēr Pieteikumā nav ietverts pamatojums, ka atšķirīgā attieksme būtu balstīta uz kādu aizliegto kritēriju.

7.2. Lai pārbaudītu, vai tiesību normā ietverts pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantam Satversmes tiesa izvērtē, vai ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti, 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (sk., *piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. un 11.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi savus apsvērumus par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. pantam, citstarp atsaucoties uz Satversmes tiesas un Eiropas Savienības tiesas judikatūru, kā arī tiesību doktrīnu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētajā normā ietvertā iespējamā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi un samērīgumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 4/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova